

Middel uit tuinbouw biedt alternatief voor beheersing eikenprocessierups

Eerste praktijkervaringen met Siltac SF positief, wetenschappelijk onderzoek door KAD volgt

Siltac SF is een middel ter bestrijding van kleine insecten zoals spint en luizen dat oorspronkelijk uit de fruitteelt komt. Sinds vorig jaar experimenteren enkele pioniers in Limburg met het middel om de overlast van de eikenprocessierups te verminderen. De eerste praktijkresultaten uit het vorige seizoen stemmen hoopvol en voor het seizoen 2020 staan er alweer nieuwe proeven op de agenda. Inmiddels doet het KAD wetenschappelijk onderzoek naar de fixerende werking van het middel op eikenprocessierupsbrandharen. Deze resultaten worden in juli verwacht.

Auteur: Willemijn van Iersel

Siltac SF

Siltac SF is een gewasbeschermingsmiddel dat in de tuinbouw wordt toegepast. Het middel heeft een mechanische werking, geen chemische. Toelating door het Ctgb is daarom niet nodig, volgens de producent. Het middel bestaat uit siliconenpolymeren, die bij opdroging een driedimensionaal polymerennetwerk vormen. Kleine insecten worden zo geïmmobiliseerd. Vervolgens krimpt dit netwerk en sterven de insecten direct of kort na de behandeling met Siltac SF. Als je deze immobiliserende werking doortrekt naar de brandharen van de eikenprocessierups, biedt dat wellicht kansen. Precies dit idee had de Limburgse Rick Smeets. Smeets werkt al jarenlang in de EPR-bestrijdingsbusiness met zijn bedrijf Smemo. Hoelang precies? Daarover moet hij lang nadenken, om uiteindelijk tot een schatting te komen: 'In ieder geval al meer dan tien jaar; schrijf dat maar op, dan lieg ik niet.' Inmiddels bezit de Limburger al zes EPR-sputten en heeft hij in het EPR-seizoen diverse ploegen rondrijden. Smemo is ook actief in de luizenbestrij-

ding in de openbare ruimte. Daarmee heeft Smeets al veel Limburgse gemeenten geholpen, bijvoorbeeld op lindebomen. Daardoor is hij bekend met het middel Siltac SF.

Wachtrijen bij curatieve bestrijding

Normaliter gebruikt Smeets voor het preventieve bestrijdingswerk het bacteriepreparaat *Bacillus thuringiensis*. Smeets: 'Dit middel werkt na het spuiten drie à vier dagen. Als de rupsen nu toevallig niet eten omdat je gespoten hebt terwijl het nog te koud was, dan gaan ze niet dood. Ik vermoed dat sommige aannemers gewoon doorspuiten bij te lage temperaturen, zeker in het noorden van het land, waar minder ervaring is met de eikenprocessierups. Verder kun je als groenaannemer in de curatieve periode niet overal tegelijkertijd zijn. Van grote bomen kun je soms maar vier per uur doen; de wachttijden lopen dan behoorlijk op.' Vorig jaar zomer werd Smeets gebeld door de gemeente Meerveld met een onmogelijk verzoek. Dat luidde: 'Wij hebben hier 80 eiken vol met eikenprocessierupsnesten. Aankomende

vrijdag komt de voetbalclub eronder kamperen. Kun je morgen die rupsen eruit komen halen?' Smeets: 'Dit verzoek werd ook nog gedaan terwijl het gemiddeld zo'n 40 graden was. Dan kan ik mijn mannen niet lange tijd achter elkaar laten werken. Dus ik zei direct: Nee, ik kan ze niet wegzuigen voor die tijd. Wat ik wel kan doen, is een middel leveren waardoor jullie waarschijnlijk geen overlast meer hebben. Maar ik geef geen garanties!' Zo geschiedde. Smeets leverde het middel met de instructies zelf af bij de gemeente. Na het weekend kreeg Smeets een blij telefoontje van de gemeente: het voetbalkamp was probleemloos en vooral leukvrij verlopen.

Onoogstbare aardbeien

Een tweede praktijkvoorbeeld uit 2019 is de aardbeienkweker die zijn aardbeien bij de eikenbosrand niet geoogst kreeg. Het personeel kreeg last van jeuk en irritatie bij het oogsten op dat perceel. Curatief wegzuigen zou de aardbeien veel te duur maken; dan zou het goedkoper zijn om de oogst te laten hangen.

Smeets bood ook hier de optie van Siltac SF, wederom zonder garanties – maar met succes. Smeets: 'De kweker kon drie à vier weken lang probleemloos oogsten.'

Fixatiekracht

Hoelang Siltac SF de brandharen fixeert, is nog niet bekend en hangt ook sterk af van de weersomstandigheden. Smeets schat dat het twee tot vier weken is. 'Bij écht grote nesten zal het middel misschien niet alles fixeren, maar toch merk je dat de overlast afneemt.' Na deze succesverhalen klopte Smeets aan bij zijn importeur, met de gedachte: als we dit product nu eens inzetten op EPR-larven die uit het ei gekropen zijn. Die zijn slechts twee à drie millimeter groot. Ze wachten tot de bladeren aan de bomen komen en de temperaturen stijgen, waarna ze gaan groeien. In theorie kun je dan al bestrijden met Siltac SF, voordat je begint met *Bacillus thuringiensis*, wat aantrekkelijk kan zijn voor bepaalde hotspots. Smeets: 'In principe zijn ze dan klein genoeg om uit te schakelen, vergelijkbaar met luizen.'

'Ik vermoed dat sommige aannemers gewoon doorspuiten bij te lage temperaturen, zeker in het noorden van het land, waar minder ervaring is met de eikenprocessierups'

Het KAD doet geen uitspraken over commerciële producten om zijn onafhankelijkheid te waarborgen. Over de aanstaande wetenschappelijke proef naar de fixatiekracht van Siltac SF op eikenprocessierupsbrandharen laat het kennis- en adviescentrum dan ook niets los. Isa Nanotech, de leverancier van het middel en opdrachtgever van de testen, laat weten dat de uitslag van dit onderzoek medio juli wordt verwacht.

Volgens Harry Schouten van Isa Nanotech is Henry Kuppen van het Kenniscentrum Eikenprocessierups voorzichtig positief over de werking van het product. Kuppen ziet andere kansen: zo zouden bestrijders handmatig rupsen kunnen wegplukken als de haren goed gefixeerd worden door Siltac SF. Dit handmatig wegplukken zou ook weer kansen kunnen bieden voor hoveniers die de investering in een dure stofzuiger te risicovol vinden, maar toch kansen zien in de EPR-bestrijding. Schouten laat weten dat Siltac SF wel degelijk verkrijgbaar is op de consumentenmarkt; daar heet het middel 'Ecoshield blad insecten'.

Rick Smeets

ISA team

Hoelang Siltac SF de brandharen fixeert, is nog niet bekend en hangt ook sterk af van de weersomstandigheden

Praktijkproeven

De praktijkproeven met Siltac SF op de allerkleinste rupsen worden dit jaar voor het eerst uitgevoerd. Willy Duijsens, die geldt als de EPR-goeroe van Limburg, voert de proeven uit. Duijsens monitort al jarenlang voor diverse Limburgse gemeenten wanneer de eikenprocessierups uitkomt en wanneer het bestrijden dus kan beginnen. Duijsens is fytopatholoog, in de volksmond plantendokter. Volgens Smeets heeft Duijsens de titel EPR-goeroe verdiend: 'Door jarenlang monitoren weet hij precies hoe de rups zich gedraagt.' Duijsens heeft zijn hele diepvries vol liggen met eikenprocessierupsen.

Fytopathologie

Fytopathologie – een specialisme dat ondergetekende even moest opzoeken – is de studie van de interactie tussen planten en plantziekteverwekkers, zodat preventie en bestrijding kunnen plaatsvinden. Duijsens begon hiermee als consultant op Amerikaanse begraafplaatsen. Daar speelden ook diverse problemen met planten, zoals overlastgevend druipe linden. Dit raakte bekend en al gauw hingen grote gemeenten bij Duijsens aan de lijn voor advies.

Duijsens bestrijdt het liefst op een zo natuurlijk mogelijke manier. Druipe linden worden aangepakt door het inzetten van sluipwespen. Dit proces wordt zorgvuldig gemonitord en waar mogelijk bijgestuurd. Loopt de populatie luizen op, dan worden er extra sluipwespen ingezet. Als de populatie echter in korte tijd snel oploopt, waarvan tijdens de hete zomers van de afgelopen twee jaar sprake was, dan wordt er bijgestuurd met Siltac SF. Duijsens: 'Het mooie van Siltac SF is dat de luizen wel sterven, maar de uitgezette sluipwespen niet. Zo kunnen we dus kortstondig bijsturen met behoud van de natuurlijke vijanden. We hebben hier de afgelopen zomers gigantisch goede resultaten mee bereikt.'

Schadelijkheid

Ondanks zijn focus op natuurlijke en biologische bestrijding lijkt Duijsens er geen problemen mee te hebben om af en toe Siltac SF in te zetten. Duijsens: 'Siltac SF is een prima middel om af en toe mee bij te sturen in de openbare ruimte. Ik zie ook kansen op de particulierenmarkt voor dit middel. Het is vrij onschuldig, zeker als je het vergelijkt met wat er nu allemaal

verkrijgbaar is voor particulieren. Dat zijn echte gifstoffen, veelal op chemische basis, zoals deltamethrin, Pyrethrum en Karate, terwijl Siltac SF alleen een mechanische werking heeft zonder residu. Je moet met spuiten wel oppassen bij vijvers en opletten dat je het niet inademt, maar dat is bij vrijwel ieder product zo. Voor zover wij hebben gezien, hebben andere insecten rondom en op de bespoten boom er geen last van. Het lindehaantje, bijvoorbeeld, blijft intact op bespoten lindebomen. Siltac SF is alleen schadelijk voor heel kleine insecten.'

Duijsens heeft alle vertrouwen in de geplande proef met Siltac SF. 'We gaan de proeven doen met twee concentraties: 1,5 cc per liter en 2,5 cc per liter. Ik verwacht zelf dat we wel 2,5 cc nodig zullen hebben, omdat rupsen vrij groot zijn. En ik verwacht zeker resultaat. Dat voel ik gewoon, want de perenbladvlo is ook relatief groot en die wordt ook geplakt en gepakt met Siltac SF.'

Helaas konden de resultaten van de Limburgse praktijkproef niet worden meegenomen in dit artikel. Ze zullen over enige tijd online verschijnen op de website van Boomzorg.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/32775/middel-uit-tuinbouw-biedt-alternatief-voor-beheersing-eikenprocessierups